

HAVACILIK GÜVENLİĞİ

Havacılık Güvenliğinde İnsan Faktörü

Dr. Öğr. Üyesi Ebru BAĞCI

Havacılık Güvelliğinde İnsan Faktörü

Üretim faktörleri içinde yönetilmesi **en zor olan ve karmaşık faktör** entelektüel sermaye olarak adlandırılan **insan kaynağıdır**. Bilgi çağını yaşadığımız günümüzde, artık rekabette avantaj elde etmek yapı-süreç ve teknolojilerle değil, **insan odaklı yönetim tarzlarını** benimsemekle mümkündür.

Çalışanına değer veren, **onların kişisel gelişim ihtiyaçlarını karşılayan** , **performanslarını adil ve bilimsel yöntemlerle değerlendiren**, **ihtiyaç ve beklentilerine yanıt veren kuruluşların** pazar içindeki itibarının yüksek olduğu bilinmektedir.

Ayrıca motivasyonu yüksek, **kurumuna ve işine bağlılık duyan** , **eğitimli, yetenekli, çalışanlar** aracılığıyla sunulacak ürün ve hizmetlerde çok daha kaliteli olacaktır.

Havacılık sektörü **toplumsal bir hizmet** sektörüdür. Havacılık sektöründe meydana gelen gelişmeler, değişiklikler ve olaylar **toplum kesiminde de yankı bulmakta** ve gözlenmektedir.

Özellikle havacılık sektörü gibi sektörlerde tüm yönetim faaliyetleri gibi insan kaynakları yönetiminin de amaçları **örgütsel ölçekle sınırlı kalmayıp, toplumsal ölçekte de karşılık** bulmaktadır.

Havacılık güvenliğin sağlanması, özellikle, insan kaynakları yönetiminin toplumsal amaçları içinde yer almaktadır. Bu amaçların tümü, tüm insan kaynakları fonksiyonları için geçerlidir.

İnsan kaynakları yönetimi havacılık sektörü gibi ileri teknoloji kullanımı gerektiren, değişken faaliyet ve sektörel bir çevre içerisinde bulunan ve yoğun rekabet koşullarıyla mücadele etme gerekliliği olan, bunların da üzerinde **insan güvenliğinin en öncelikli hedef olduğu bir sektörde vazgeçilmez önemde ve gerekliliktedir**

Havacılık işletmelerinin üretimi güvenli, konforlu ve zamanında gerçekleştirilen uçuşlardır.

Bu noktada İnsan kaynakları yönetiminin sağladığı,

- **Hatalı üretimin** azalması,
- Ürün ya da hizmet **kalitesinin yükselmesi,**
- İş ortamında **moral ve motivasyonun yükselerek çalışma**
- Stresin dolayısıyla **meydana gelebilecek hataların azaltılması,**
- **Performans ve verimliliğin** artması

HAVACILIK GÜVENLİK FAKTÖRLERİ VE İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ FONKSİYONLARININ İLİŞKİSİ

- Havacılık Güvenliği - İletişim
 - Havacılık Güvenlik Faktörleri -İş Analizi
- Havacılık Güvenliği Faktörleri - Personel Temin, Seçimi
 - Havacılık Güvenlik Faktörleri - Eğitim ve Geliştirme
- Havacılık Güvenlik Faktörleri - Motivasyon, İş Tatmini ve Organizasyonel Stres

Havacılık Güvenliği - İletişim

Öncelikli olarak havacılık insan faktörü içerisinde tanımladığımız,

- İnsan - Donanım,
- İnsan - Yazılım,
- İnsan - Çevre
- İnsan - İnsan ara birimlerinin tümünde istenilen şekil, düzey ve etkinlikte bir bağ kurulması açısından ve dış çevre faktörlerinde meydana gelebilecek değişikliklerin hızla havayolu işletmesine nüfuz ederek gerekli uyarılma, tedbir, yeni strateji veya pozisyon alma gibi faaliyetlerin sağlıklı bir şekilde uygulanarak havacılık güvenliğinin istenilen seviyelere ulaştırılmasında çok kritik rolü vardır.

Havacılık Güvenliği – İş Analizi

İş analizi faaliyetleri işlerin içerdiği **görev, sorumluluk ve çalışma koşullarını** belirlemeye yönelik çabalardan oluşur. Bu çalışmalarda ayrıca işleri yapacak kişilerde bulunması gereken bilgi, beceri ve yetenekler de belirlenmeye çalışılır. Bu veriler çeşitli yöntemlerle sağlanır.

İş analizleri başlıca, **alışanın neyi, nasıl, neden ve hangi bilgi ve becerilerle yaptığını** araştırır.

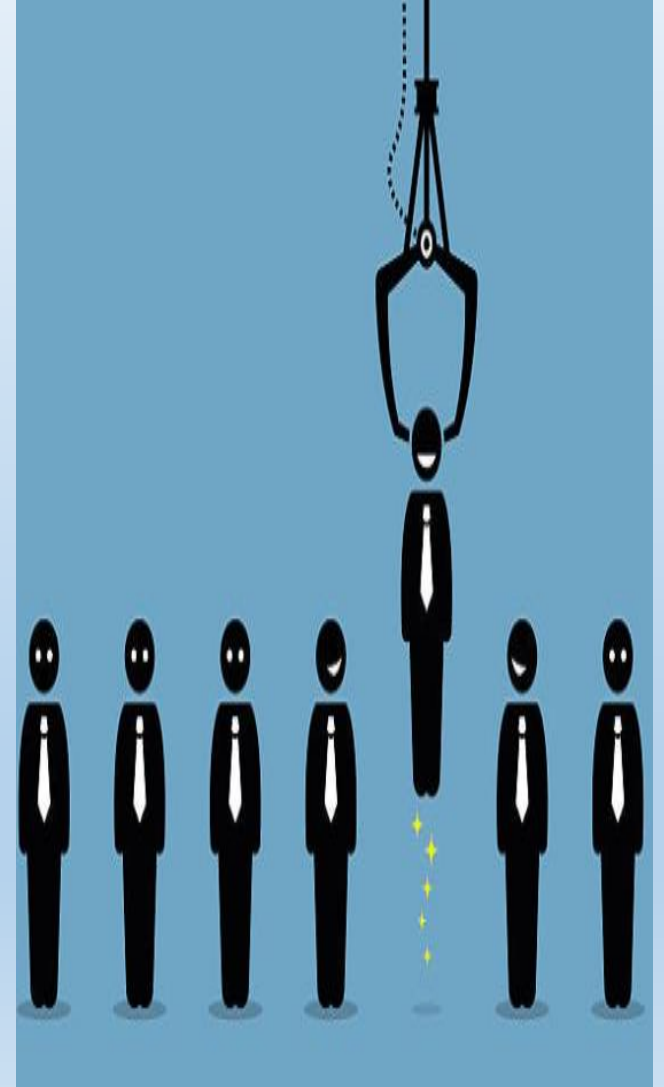
İş dizaynı çalışmaları ile de iş yaşamının kalitesini arttırmaya yönelik olarak, işletmelerdeki **işlerin yapıları çalışanlar için daha olumlu hale dönüştürölmeye** alışılır.

Havacılık Güvenlik Faktörleri ve Temin ve Seçimi

Sırasıyla, **sayı ve nitelik olarak işgören ihtiyacının belirlenmesi**, aday araştırılıp bulunması ve **işgören seçimi aşamalarından** oluşan temin ve seçim süreci, havacılık güvenlik faktörlerinin en önemlisi olan insan faktörünün **arzulanan tüm hedeflere ulaşılmasında ve havacılık emniyetinin sağlanabilmesinde, uygun özelliklere sahip** olan bireylerin işletme içinde istihdam edilmesini sağlamaktadır.

Havacılık sektöründe çalışacak personelin **aldığı kritik roller gereğince**, işin gerektirdiği **öğrenim, yetenek, bilgi ,ilgi ,ve beceri düzeyi, kişinin psikolojik özellikleri, kişiliği veya sosyal becerileri** ile ilgili detaylı araştırmaların yapılma gerekliliğinden dolayı seçme ve yerleştirme süreci havacılık güvenliği açısından önemli bir yere sahiptir.

Havacılık Güvenlik Faktörleri ve Eēitim ve Geliştirme

Gerek iş kanununun 77. maddesinin ikinci paragrafında belirtilen işverenlerin gerekli iş saēlıēı ve gvenliēi eēitimlerini çalışanlara vermesi zorunluluēundan hareketle gerekse de ulusal ve uluslar arası otoritelerce zorunlu kılınmış ve denetlenen yetkilendirme ve sertifikasyon gerekliliklerinden kaynaklı zorunlu eēitimler havacılıkta güvenlik açısından eēitim faaliyetlerinin ne denli zorunlu kılındıēını ve önemli olduēunu göstermektedir.

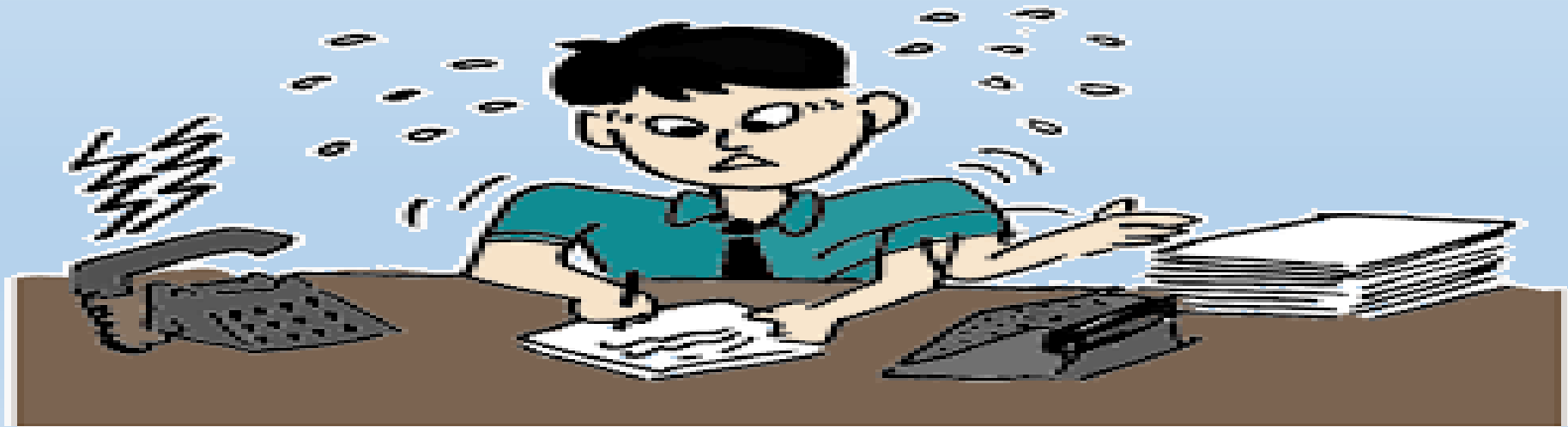
Havacılık Güvenlik Faktörleri ve Performans Değerlendirmesi

Çalışanların veya personelin içindeki **başarısını değerlendirme sürecidir**. İşi değil, iş yapan personeli ve onun başarısını yani çalışanın belirli bir zaman kesiti içerisinde kendisine verilen görevi yerine getirmek suretiyle elde ettiği sonuçların olumlu olup olmadığını değerlendiren bir süreçtir. Personelin **içindeki başarısı, tutum ve davranışları, ahlaki durumu ve özelliklerini ayrıntılı bir şekilde ortaya koyan ve bütünleyen, bireyin organizasyonun başarısına olan katkılarını değerlendiren planlı bir araçtır.**

Havacılık Güvenlik Faktörleri ve Motivasyon, İş Tatmini ve Organizasyonel Stres

Havacılık güvenliğinin istenilen seviyelere gelmesi için ortaya koyduğumuz, bir süreç içerisinde sırasıyla incelenmesi gereken işlev, görev ve sorumlulukların sağlıklı bir şekilde uygulanması ile elde edilecek **yüksek motivasyon ve iş tatmini ile optimum organizasyonel stres** , havacılık güvenlik faktörlerinden insan faktörü için sürecin istenilen bir sonucudur.

Bir havayolu işletmesinde havacılık güvenliğınden olumlu yönde bahsedildiğinde çalışanlar üzerinde gözlemler yapılırsa, gözle görülen ilk sebep olarak çalışanların **yüksek motivasyonu ve iş tatmini ile optimum organizasyonel stres** kolayca görülebilir.

Meydana gelebilecek olumsuz olayların sebepleri incelendiğinde de buz dağının görünen kısmı olarak yine bu unsurlar göze çarpar. Aynı zamanda da havacılık güvenliğı açısından ortaya koyduğumuz insan kaynakları yönetimi işlev, görev ve sorumluluklarının bir göstergesi ve sonucu olarak da ortaya çıkmaktadır.

Havacılık Güvenliği Kapsamında Alınması Gereken Eğitimler

Havaalanlarında faaliyet gösteren tüm kurum ve kuruluş personeli **sivil havacılık güvenliği eğitim ve sertifikasyon talimatı** SHT17.2 ile belirlenen güvenlik eğitimlerinden birini görev alanına bağlı olarak almak zorundadır.

SHT17.2 kapsamında; güvenlik görevlilerine verilen **eğitimler ile güvenlikten sorumlu personelin, güvenlik süreçlerinde kullanılan makina/teçhizatı** kullanma becerisi ve yetkinliği artırılır.

Bu Kapsamda 20 Ayrı Modülün Çeşitli Birleşimlerinden Oluşan Eğitimler;

- Güvenlik bilinci eğitimi
 - Temel sivil havacılık güvenliği eğitimi
- Kontrol noktası güvenlik uygulamaları eğitimi
 - Patlayıcı tespit sistemi operatörlüğü
- Yolcu-yer hizmetleri güvenliği eğitimi
- Bagaj-kargo yer hizmetleri güvenliği eğitimi
- Kokpit ve kabin personeli güvenliği eğitimi vb.

Havacılık Sektöründe Çalışma Koşulları ve İnsan Kaynaklarına Etkisi

Havacılık sektöründe tüm süreçlerin etkinliğinde olduğu gibi havacılık hizmetlerinin sunumunda da insan kaynakları vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Başta güvenlik görevlileri olmak üzere havacılık sistemi içinde yer alan personelin çalışma ortamından ya da iş yapış şeklinden kaynaklanan bir çok sorunla başa çıkmak zorundadır.

Bu unsurlar şöyle özetlenebilir;

- Havacılık sektörünün özellikle gelişmekte olan ülkelerde büyüme göstermesine paralel olarak **iş yükünün artması**,
- Kademeli olarak güvenlik dahil tüm süreçlerde **otomasyon bağımlılık**,
- Hava taşımacılığında **müşteri bilincinin her geçen gün artması**.
- Havaalanlarında rahatsız edici olarak nitelendirilen güvenlik hizmetleri uçuş hizmetlerine kıyasla **yolcu memnuniyeti üzerinde** çok daha önemli bir yere sahiptir.

Bu nedenle özellikle güvenlik tarama süreçleri ile hizmet kalitesi arasında güvenlik görevlilerinin tarama süreçlerindeki performansına bağılı olan hassas bir denge söz konusudur.

Uçaklar öncelikli olmak üzere havacılık sisteminin **potansiyel tehditlere** karşı korunması sürecinde doğrudan ya da dolaylı olarak yer alan çeşitli havaalanı **personeli sorumluluk yükü ve iş yoğunluğu altında bir çok stres faktörüyle** başa çıkmak durumundadır.

Havacılık Personelinin Karşılaştığı Başlıca Stres Unsurları

Tehdit veya risk unsurlarının fazlalığı

Her geçen gün teknolojinin de gelişmesiyle birlikte farklılaşan tehdit unsurlarının önlenmesi sorumluluğunu havacılık sektöründeki tüm personelin üzerinde vaskı yaratır. Havacılık sektöründe personelin yapacağı her hangi bir hata giderilmesi mümkün olmayan bireylerin yaşamlarını kaybetmelerine sonuçlanan maliyetlere neden olabilir

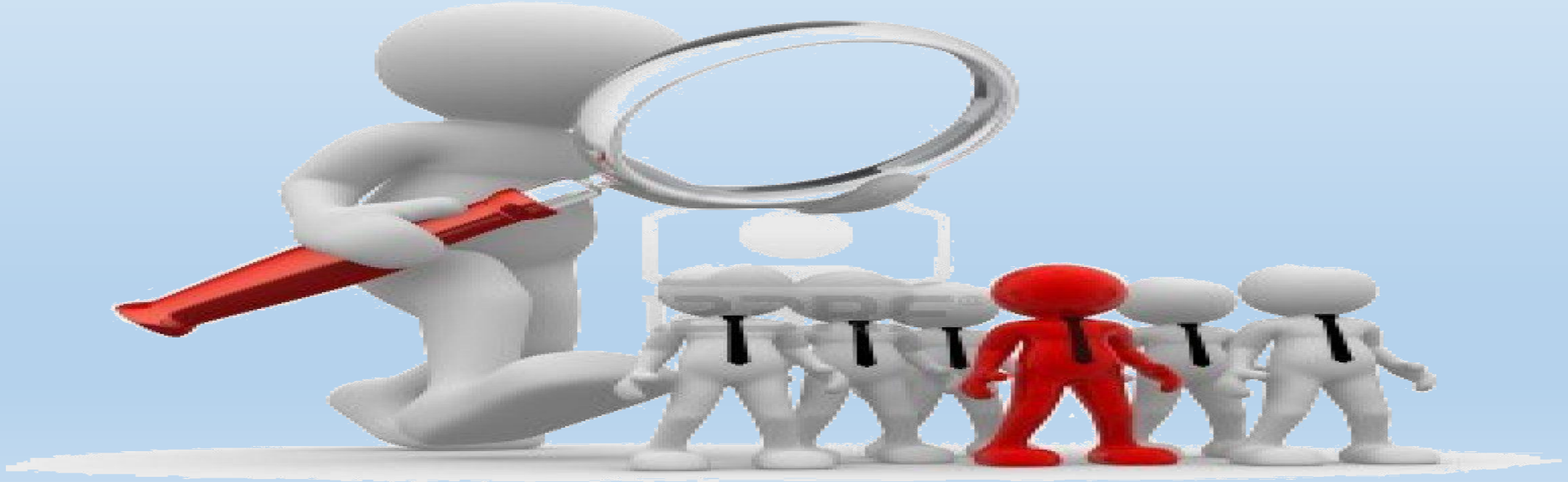
Teknoloji

Personelin gelişen teknolojiye uyum sağlama çabası önemli stres faktörlerinden birini oluşturur. Hava taşımacılığına yönelik talep artışı nedeniyle işgücüne duyulan ihtiyaç ve teknolojiye olan gereksinim her geçen gün artış gösterir

Denetlemeler

Havacılık sektöründeki tüm süreçler uluslararası standartlar doğrultusunda oluşturulmuş ulusal düzenlemelere göre yerine getirilir. Hizmetlerin standart sunulması gerekliliği denetimlerin de beraberinde getirir.

İşveren Politikaları

Havacılık sektöründe faaliyet gösteren havayolu yer hizmetleri ya da özel güvenlik işletmeleri her geçen gün artma eğiliminde olan maliyetleri yönetme kaygısı taşır.

Çalışma ortamı ve zaman baskısı

Gürültülü çalışma ortamı ve her şeyin belirli bir zaman aralığında yapılması gerekliliği çalışan üzerindeki baskıyı artıran bir başka unsurdur.

